



נשיא ומייסד  
הרב שאול ישראלי זצ"ל

# חמדת ימים

## HEMDAT YAMIM

### פרשת השבוע **כי תשא** תשפ"א

המטרה: **"וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** חלק א'

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

לקראת סוף פרשות תרומה ותצוה העוסקות בציווי על בניית המשכן מופיע הסיכום הבא:

**"וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵייתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְקֹנֶה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם אֲנִי יְקֹנֶה אֱלֹהֵיהֶם"** (שמות כ"ט מה-מו).

להגדרה זו משמעות כבירה! גם היום, כשאנו מתפללים שבית המקדש יבנה במהרה בימנו, אנו בעצם מתפללים שהשכינה תשרה שוב על עמנו בארצנו, ובמיוחד בבית הגדול והקדוש. השכנת השכינה באה לידי ביטוי גם בריבוי רוח הנבואה, שהרי הנבואה היא פועל יוצא של השכנת שכינה.

בדברינו לפרשות ואתחנן ועקב תשע"ז, הסברנו, כי דוד לא בנה את בית המקדש בגלל שקיבל עונש, אלא ההיפך הוא קיבל פרס שאיש לפניו לא קיבל, הוא יקים שושלת מלכותית. ברגע שבנו ישב על כסאו הוא יקבל דין מלך ואז בנו יבנה (כקבלן) את בית המקדש, על פי התוכניות האדריכליות שקיבל מדוד אביו. כך מפורש בספר דברי הימים א':

**"וַיִּתֵּן דָּוִד לְשִׁלְמָה בְּנוֹ אֶת תְּבִנֵּי הָאוֹלָם וְאֶת בְּתוּרָיו וְעֲלִיתָיו וְחֲדָרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית הַכֹּהֵנִית: וְתִבְנִיתָ כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בְּרוּחַ עֲמוֹ לְחֻצְרוֹת בֵּית יְקֹנֶה... הֲלָל בְּכֶתֶב מִיָּד יְקֹנֶה עָלַי הַשְּׂפִיל כֹּל מְלָאכֹת הַתְּבִנִּית"** (כ"ח יא-יב, יט).

מתי והיכן דוד קיבל את התוכניות? הדברים מפורשים בספר שמואל א. נביא את הפסוקים בקצרה:

**"וַיְדוּד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל שְׂמוּאֵל הַרְמֵתָה וַיִּגְדַּל לֹא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ שְׂאוּל וַיִּלְךָ הוּא וּשְׂמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵינֹת: וַיִּגְדַּל לְשְׂאוּל לְאָמֵר הִנֵּה דָוִד בְּנֵינֹת בְּרָמָה: וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל מְלָאכִים לְקַחַת אֶת דָּוִד וַיִּרְא אֶת לְהֶקֶת הַנְּבִיאִים נִבְאִים וּשְׂמוּאֵל עָמַד נֹצֵב עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל מְלָאכֵי שְׂאוּל רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם הֵמָּה: וַיִּגְדְּוּ לְשְׂאוּל וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אַחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם הֵמָּה וַיִּסָּף שְׂאוּל וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם הֵמָּה: וַיִּלְךָ גַם הוּא הַרְמֵתָה... וַיִּשְׂאֵל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה שְׂמוּאֵל וַדָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנֵינֹת בְּרָמָה: וַיִּלְךָ שָׁם אֶל נִיּוֹת בְּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּלְךָ הַלּוֹף וַיִּתְנַבְּא עַד בָּאוּ בְּנֵינֹת בְּרָמָה: ... וַיִּתְנַבְּא גַם הוּא לְפָנָי שְׂמוּאֵל"** (י"ט יח-כד).

שני דברים מודגשים בפסוקים אלה האחד הוא **נִיּוֹת בְּרָמָה** והשני הוא **רוּחַ הַנְּבּוּאָה** = ריבוי **רוּחַ אֱלֹהִים**. נבאר את הדברים.

בפסוקים הקודמים שלח שאול שליחים-מלאכים לרצוח את דוד במיטתו. רק תושייתה של מיכל אשתו הצילה אותו. דוד, כמפורש לעיל, ברח אל שמואל שהיה גר ברמה (עיינו גם שמו"א ז' יז), אבל הכתוב מדגיש, חוזר והדגש, כי הם ישבו **בְּנֵינֹת בְּרָמָה**.

מקשים חז"ל (ילקוט שמעוני פרשת שופטים רמז תתק) ומתרצים: **"וכי מה ענין ניות אצל רמה, אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנוי של עולם, אמרי כתיב וקמת ועלית אל המקום מלמד שבית המקדש גבוה מארץ ישראל"**. מדוע ברח דוד דווקא אל שמואל ומדוע הסוגיה בה עסקו היא בנין המקדש? שלש סיבות לדבר:

א. שמואל הוא זה שמשח את שאול והוא מולך מכוחו. לכאורה, הוא היחיד שיכול לעצור את שאול מניסיונותיו הבלתי פוסקים להרוג את דוד. ב. שמואל הוא זה שמשח את דוד. לכן, כל ניסיון לפגע בדוד הוא ניסיון לפגוע בנבואת שמואל. ג. כששמואל משח את דוד למלכות, הוא בעצם הכריז שנבואת דוד היא נבואת אמת. כך מופיע במדרש: **"דוד השביעי, ולמה נקרא קטן שהיה מאוס בעיני אביו, מפני שכשהיה קטן היה מתנבא ואומר עתיד אני להחריב את מקומות פלשתים ולהרוג מהן אדם גדול ושמו גלית ועתיד אני לבנות בית המקדש"** (מדרש תנאים לדברים פרק א' יז). הניסיונות להרוג את דוד כמותם כניסיונות למנוע את בנין המקדש. מטרת בריחתו של דוד לשמואל הייתה לברר האם אין ממש, ח"ו, בנבואתו. תשובתו של שמואל הייתה חס וחלילה, אתה כן תבנה את המקדש, בא ואמסור לך את התוכניות (עיינו במיוחד לרש"י על דבה"א כ"ח יב).

בדברינו לפרשות ויקהל פקודי, נמשיך לעסוק בסוגיה זו, ובינתיים נמשיך להתפלל ולפעול שיתקיימו בנו הפסוקים מפרשתנו:

**"וְשִׁכַּנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵייתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְקֹנֶה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם אֲנִי יְקֹנֶה אֱלֹהֵיהֶם"**.

#### לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה'

לע"נ מר <b>שמואל וגב' אסתר שמש ז"ל</b> י"ז בסיוון / כ"ב באב	לע"נ מר <b>משה וסרצוג ז"ל</b> כ"ב בתשרי תשפ"א	לע"נ הרב <b>ראובן אברמן זצ"ל</b> ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ הרב <b>שלמה מרזל זצ"ל</b> י' באייר תשע"א	לע"נ מר <b>אשר וסוזן וסרטיל ז"ל</b> ט"ז בכסלו / אלול תש"ף	לע"נ ר' <b>מאיר וגב' שרה ברכפלד ז"ל</b> (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ <b>הרב ישראל רוזן זצ"ל</b> י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' <b>אליהו כרמל ז"ל</b> ח' באייר תשע"ו
לע"נ <b>נועה רבקה</b> בת <b>מלכה ברכה ומשה</b>	לע"נ מרת <b>גיטה ור' אברהם קליין ז"ל</b> ד' באב / י"ח באייר	לע"נ מרת <b>גיטל בת שלמה זלמן גרינפלד ז"ל</b> גיבורה, ניצולת שואה וצדיקה שהעמידה דור ישרים יבורך	לע"נ מרת <b>טובה גיטל בת שלמה זלמן גרינפלד ז"ל</b> גיבורה, ניצולת שואה וצדיקה שהעמידה דור ישרים יבורך	לע"נ <b>יחזקאל וחנה צדיק ע"ה</b> י"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א	לע"נ <b>יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל</b> נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד	לע"נ <b>צפורה בת יונה דונייר ע"ה</b> נלב"ע י"ב אדר א'	לע"נ <b>יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל</b> נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי

## הלכה פסוקה

### תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

#### תשלום דמי שכירות על בית כנסת בתקופת הקורונה

ארץ חמדה גזית ירושלים / תמוז תש"פ / תיק 80076

**דיינים:** הרב עדו רכניץ, הרב שמעון גרבוז, הרב ישועה רטבי

**המקרה בקצרה:** הנתבע שכר מהתובעים דירה לצורך הפעלת בית כנסת. בעקבות הנחיות משרד הבריאות, הנתבע נדרש לסגור את בית הכנסת במשך חודשיים. בין הצדדים מחלוקת לגבי תשלום דמי השכירות בתקופה זו, והם ביקשו מבית הדין להכריע בה בדרך של פשרה לאחר שהם הגיעו להסכמות לגבי המשך השכירות אם מקרה כזה יישנה.

**פסק הדין:** על הנתבע לשלם לתובעים שליש משכר הדירה בסך 4,333 ₪ עבור החודשים בהם בית הכנסת היה סגור.

#### נימוקים בקצרה:

##### בית הדין סקר את השיקולים הבאים במסגרת הפשרה:

א. סגירת בית הכנסת בעקבות הוראות הממשלה נחשבת ל"מכת מדינה" (רמ"א חו"מ שכא, א). אלא שיש מחלוקת גדולה בין הפוסקים מהו הדין לגבי תשלום דמי שכירות שהתבטלה בגלל מכת מדינה (ראו פס"ד ארץ חמדה גזית תיק 80047, ובמאמרו של הרב אישון אמונת עתיך 128 עמ' 143-150). במקרה זה האונס היה על המשכיר ולא על השוכר משום שהיה אסור להתפלל בבתי הכנסת, אך היה מותר להתפלל בחוץ.

ב. המשכיר היה מוחזק בשכר דירה של חודש אחד שאותו קיבל מראש, והיה יכול להפסיק את ההסכם ולהשכיר את הדירה למגורים.

ג. מעיקר הדין לפי פסק הרמ"א (חו"מ שיב, יז) השוכר היה פטור מלשלם במכת מדינה, אך כיון שהצדדים הסכימו לפשרה שמיטיבה עם השוכר, יש לבוא לקראת המשכיר לגבי תשלום שכר הדירה.

לאור הנימוקים שהוזכרו לעיל, הנתבע חויב לשלם במקרה זה כשליש משכר הדירה שבמחלוקת, בסך 4,333 ₪.

### למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: [info@eretzhemdah.org](mailto:info@eretzhemdah.org)

לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ גב' לורין הופמן ז"ל	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ח	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד				

## שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"א)

### היחס לפרנס שנשא גויה

Quito, Ecuador

קיטו, אקוואדור

אב, תש"ן

#### שאלה

יהודי בקהילתנו התגרש מאשתו היהודייה, כדת תורה, והתחיל לחיות עם אישה נוכריה. הוא מגבירי הקהילה, מושבו בראש השנה מול הארון וכו'. כמוכן, הוא עולה לתורה בחזקה. הוא, והרבה כמוהו ייפגעו מאד, מכל ניסיון להסיר כבודם, מושביהם או לפגוע בזכותם לעלות לתורה וכו'. יש לשער שתגובתם יכולה לכלול הדחת הרב האורתודוקסי מקיטו, והבאת רב יותר "ליברלי". האם הסיכון של סילוק רב אורתודוקסי, שווה מאמץ להחרים כשליש הקהילה, שנשואים בנישואי תערובת?

#### תשובה

יהודי, בעל עבירה – כאותו החי עם אישה נוכריה – יש על מי לסמוך, להקל מעיקר הדין בכל התחומים שהזכרת בשאלה. ניתן להעלותו לתורה<sup>1</sup>. ואפשר לשייר לו את מקומו המכובד בבית הכנסת<sup>2</sup>.

כל זה אמור לעיקר הדין. אך למעשה, נראה, שבמסגרת המאבק בנישואי תערובת – שאמור להיות אחד היעדים העיקריים, לשהותו של הרב בקהילה שרובה ככולה אינה שומרת תורה ומצוות – בנוסף להסברה נרחבת בדבר זה, יש לשקול תיקון תקנות שימחישו את מורת הרוח שיש מהנוקטים צעד כזה. ברור, שהאפקטיביות של תקנות כאלו, תלויה בכך שהקהילה בשלה לקבלן. כלומר שיש הכרה מצד רובו של הציבור, שנישואי תערובת הם בבחינת חציית "קו אדום". בשעה שהמצב הוא אכן כך, ניתן לתקן תקנות כאלו, שאינן פוגעות בזכויותיהם של מי שכבר הוחזקו, בכבוד זה או אחר. התקנות החדשות יהיו בהן משום מתן כבוד למתפללים שונים, והגבלת הזוכים בכבוד החדש לאלה, שאינם נגועים בעבירה זו.

<sup>1</sup> עיין לעיל תשובה ח. (מובאת להלן)

<sup>2</sup> עיין, אג"מ או"ח, ח"ב סי' נ"א.

## נושא נכרית – נשיאת כפים וכיבודים בבית הכנסת

**Kinshasa, Zaire**

**קינשאסה, זאיר**

אב, תש"ן

**שאלה**

בדבר כיבוד בביהכ"נ לנשוי לשאינה יהודיה – פתיחת הארון, עליה לתורה, ברכת כוהנים – האם יש הגבלה או לא? (כמובן, שהיהודי רוצה לעלות, והדבר עלול להביא למחלוקת גדולה).

**תשובה**

אע"פ שבעילת נוכרית, הינה עבירה חמורה מאוד<sup>1</sup>, אין היא מעכבת את היהודי החוטא בה מלעלות לתורה<sup>2</sup>. אבל אם כוהן הוא, אסור לו לישא כפיו<sup>3</sup> ואסור להעלותו לתורה ראשון ככוהן<sup>4</sup>. גם ישראל הבעל גויה, עדיף שלא להעלותו במניין שבעת הקרואים<sup>5</sup>. אלא להוסיף עוד עליה, או להעלותו למפטיר. אין כל מניעה לכבדו בפתיחת הארון, בהגבהה וגלילה וכד', בתנאי שאין בזה משום חנופה כלפיו<sup>6</sup>. ומ"מ נכון שלא למנותו שליח צבור<sup>7</sup>.

<sup>1</sup> רמב"ם, הלכות איסורי ביאה, פ"ב, ו' ח'. שו"ע אה"ע, סי' ט"ז, סעיף ב'.

<sup>2</sup> פרי מגדים במשבצות זהב, תחילת סי' קל"ה, ע"פ השו"ע, או"ח סימן קכ"ח, סעיף מ', וראה גם סי' נ"ה, סעיף י"א, ובמשנה ברורה סי"ק מ"ו, בענין הצטרפות למניין. וכן אגרות משה, או"ח ב', סי' נ"א. אמנם עיין שו"ת אורח משפט השמטות ומילואים סימן כ"ב.

<sup>3</sup> כן יש לדייק מהשו"ת שואל ומשיב (מהד' קמא ח"ב סי' צ"ז).

<sup>4</sup> אע"פ שעבירות שגם ישראל מזהרים עליהן (וכגון זאת), אינם מונעים נשיאת כפיים, מ"מ יש איסור נוסף על כוהן, מדין אשה זונה. ומשום כך, גם גיורת אסורה עליו. לכן פשוט, שאסור לתת לו לישא כפיו ולכבדו ראשון, בדברים שבקדושה.

<sup>5</sup> עיין יחוה דעת, ב', סי' ט"ז.

<sup>6</sup> אגרות משה, שם.

<sup>7</sup> שו"ע או"ח, סי' נ"ג, סעיף ד'.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך  
הרב יוסף כרמל  
ראשי הכולל

גם אני מאשר:  
הרב שאול ישראלי

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: [info@eretzhemdah.org](mailto:info@eretzhemdah.org)

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה  
ישראל עמיחי בן לאה  
רבקה רינה בת גרונה נתנה

ניר רפאל בן רחל ברכה  
חנן הראל הכהן בן דרורה  
חוה רָאנְלָה בת פִּיֶּלָא

ישראל בן רבקה  
משה בן שרה הכהן  
מאירה בת אסתר

בתוך שאר חולי עם ישראל

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.  
זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.



לרכישה